

Hong Kong

Del te als gratacels

El te va portar la guerra i la pau al Hong Kong d'avui, que vol un demà lliure.

Per **Estanislau Roca**, amb la col·laboració de **Cătălina Frâncu**

Una de les fantasies del món occidental s'ha fet realitat a Hong Kong. Un xoc de cultures, la tradicional xinesa i la més actual d'Occident, ha donat lloc a un fet urbà espectacular.

Des dels temps bíblics, els humans han estat fascinats per l'*axis mundi* i per la possibilitat de tocar el cel: des de la torre de Babel, o les preeminències espirituals que cercaven les agulles i els campanars de les esglésies i catedrals, fins a les fantasies de Fritz Lang, posades en escena a la pel·lícula *Metropolis*.

Nova York va ser la primera ciutat que va construir la tipologia coneguda com a gratacels i, segons el que explica Rem Koolhaas a *Delirious New York*, es va produir a causa de la densitat de població, la necessitat d'automatitzar la vida i el negoci, i la recerca de gratificació financera. Aquesta tipologia es va fer popular en moltes parts del món, però en cap altre lloc està més desenvolupada i és més complexa que a Hong Kong.

Parlem d'una ciutat amb un fons cultural molt potent i amb una història tumultuosa. Va ser un antic

Hong Kong.
Istock©

refugi de pirates situat fora de l'assentament urbà actual. Durant el segle XIX, els britànics intercanviaven argent per te, fins que es van quedar sense argent. Ara bé, amb el contraban d'opi (substància prohibida a la Xina) que venien per aconseguir argent, van poder continuar comprant més te. Tot va portar a les guerres de l'opi (1839-1860) i, finalment, a un tractat de pau en el qual es va negociar que la Gran Bretanya tindria el govern de la península de Hong Kong noranta-nou anys (1898-1997). A partir de llavors, els territoris britànics de Hong Kong van passar a formar part d'una regió administrativa especial mentre no entressin plenament, al cap de cinquanta anys, al règim de la República Popular de la Xina, cosa que sovint és motiu de

manifestacions per mantenir-se en l'actual situació d'independència, que li atorga llibertats, estatus econòmic i nivell de vida diferents de la resta de la Xina, com també un parlament propi.

Al principi de l'ocupació hi havia moltes diferències entre les dues cultures, sobretot en la manera de prendre el te. Els britànics el combinaven amb llet i galetes, mentre que, a l'altre costat de la ciutat, els xinesos ridiculitzaven aquesta «barbaritat» i prenen el seu te pur. No se'ls permetia barrejar-se i la ciutat estava dividida per la Hollywood Road, cosa que deixava Statue Square i el seu entorn com a lloc d'ús restringit per als britànics, per bé que s'hi reunien els uns i els altres per mostrar el respecte

Tot i la fallera de créixer en altura, Hong Kong té regulacions fortes i respectuoses dirigides a mantenir l'*skyline* de la ciutat.

a les autoritats, i l'arquitectura colonial era el reflex d'aquell domini.

Amb el pas del temps, la divisió es va afeblir i cada cultura va començar a ser tocada per l'altra, fins a arribar al punt en què en un mateix establiment es podia prendre el te de totes les maneres possibles. Inevitablement, no només ha canviat la manera de prendre el te. Com a conseqüència de l'intercanvi cultural i el contacte constant, per la llei dels «vasos comunicants» la ciutat va començar a canviar de forma ràpidament amb una lògica especulativa impulsada pel negoci i el comerç.

D'una banda, en només un any Hong Kong va ampliar en més de dos quilòmetres quadrats la seva superfície, i seguí amb un ritme accelerat de creixement fins a convertir-se en un dels centres financers més importants del planeta. Actualment es troba en camí de ser una de les ciutats globals del nou mil·lenni. Aquest tità de gratacels que supera els set milions d'habitants només utilitza la quarta part de la seva superfície real i dobla la densitat de l'Eixample de Cerdà. Ara bé, si tenim en compte la superfície total, paradoxalment veurem que la densitat de Hong Kong no arriba ni a la meitat de la de Barcelona.

D'altra banda, a diferència d'altres ciutats, Hong Kong no ha crescut homogèniament, de manera que s'ha convertit en una de les concentracions verticals de funcions i programes diferents més atapeïdes del món, molt ben servida per un transport multimodal articulat. Sota terra, hi trobem una complexa teranyina de galeries que connecten l'espai públic i els edificis amb les estacions del metro, i hi ha promotors que proposen a l'Ajuntament construir una galeria des d'una estació propera fins a la seva parcel·la amb la condició de mantenir-la. Així s'asseguren que molta gent desembarca davant el seu edifici, en el qual, sovint, projecten a les plantes inferiors centres comer-

cial i continuen amunt amb altres usos, com ara habitatges, oficines, hotels... A més, generalment deixen part de la propietat privada sense construir (en anglès, *Public Open Space in Private Development*, POSPD) i la cedeixen, i tenen uns *bonus* d'increment de l'edificabilitat permesa, cosa que es tradueix en més plantes: això explica per què hi ha gratacels més alts. Aquesta manera de fer també s'havia establert a Nova York i en moltes altres ciutats nord-americanes i, més recentment, asiàtiques.

El pla del terra està ocupat per la mobilitat i el transport en superfície, on encara trobem una relíquia del passat britànic: el tramvia de dos nivells, segurament el més estret del món. Projecta la seva ombra cinètica com un vell i poderós record i és un dels pocs mecanismes que hi ha per entrar en contacte amb els carrers a la part financera de la ciutat.

Aquí, l'espai per als vianants es dilueix i troba la seva essència en les galeries aèries (*skywalks*) que connecten entre si els edificis al mateix nivell en plantes superiors. Apareixen així uns espais que són recorreguts alternatius amb molt bona connexió amb el sistema metropolità de transport públic. Sorpren també com aquests espais, sorgits en una societat tan desigual, els caps de setmana es converteixen en llocs de trobada i estança massiva de treballadores domèstiques, la majoria d'origen filipí.

Tot i la fallera de créixer en altura, Hong Kong té regulacions fortes i respectuoses dirigides a mantenir la silueta urbana (*skyline*) de la ciutat a un nivell més baix que el paisatge topogràfic sobre el qual es projecta, de manera que els edificis no arribin als pics de les muntanyes.

És una norma que recorda la que Gaudí va preveure per a la Sagrada Família, segons la qual no podia ser més alta que Montjuïc, ja que per a ell l'obra de l'home no podia superar la de Déu. És realment una qüestió d'altures... i de cultures...? ●